

Література

1. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: Підручник / О. Ф. Скакун. – Харків: Консум, 2001. – 657 с.
2. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
3. Погорілко В. Ф. Конституційне право України: Підручник / В. Ф. Погорілко, В. Л. Федоренко. – К.: Правова єдність, 2010. – 432 с.
4. Закоморна К. Особливості законодавчого регулювання діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини / К. Закоморна // Право України. – 2000. – № 1. – С. 47-49.
5. Основи конституційного права України / За ред. В. В. Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 328 с.

УДК 347.454 (043.2)

Король Л. В., Камінська М. О., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Розум І. О., старший викладач

ПРОЦЕСУАЛЬНІ СТРОКИ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ: НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУЛЮВАННЯ ДЕФІНІЦІЇ ПОНЯТТЯ

Значення процесуальних строків у адміністративному судочинстві складно переоцінити, зважаючи на закріплення в чинному законодавстві позовного провадження як процесуальної форми вирішення спорів у публічно-правовій сфері суспільних відносин за участі суб'єктів владних повноважень. Установлення та дотримання процесуальних строків є однією з умов здійснення ефективного судового адміністративного процесу, вирішення спору по суті, уникнення фактів затягування розгляду справи адміністративної юрисдикції та, зрештою, підвищення довіри до судової гілки влади, її спроможності здійснювати захист прав і свобод громадян, прав та законних інтересів юридичних осіб. Недотримання процесуальних строків є одним з найбільш поширених порушень при розгляді справи адміністративної юрисдикції.

Однією з причин таких порушень є відсутність чіткості і однозначності формулювання норм Кодексу адміністративного судочинства України, в якому встановлено певні процесуальні строки, внаслідок чого має місце неоднозначність їх сприйняття судьями при вирішенні справи адміністративної юрисдикції.

Першим кроком щодо вирішення зазначеної проблеми постає визначення поняття «процесуальний строк» в адміністративному судочинстві, виходячи з його сутності і змісту. Питання про процесуальні строки досліджували безліч вчених, висвітлюючи їх в навчальних посібниках, підручниках з основ адміністративного судочинства, адміністративного процесу, адміністративно-процесуального права [1, с. 84]. Проаналізувавши наукові та методичні напрацювання у галузі адміністративної юстиції, можна дійти висновку про існування різноманітних наукових підходів щодо визначення сутності і змісту загальної категорії судового адміністративного процесу. Зрозуміло, що окремі інститути адміністративного процесуального права, за таких умов, ще не були вивчені достатньою мірою.

Слід окремо відзначити монографію В. Стефанюка «Судовий адміністративний процес» [2, с. 145], в якій було доктринально обґрунтовано модель законодавчого акта, що закріплює процесуальний порядок вирішення спорів у сфері публічно-правових відносин у формі позовного провадження.

Частиною першою ст. 101 КАС України процесуальні строки визначені як установлені законом або судом строки, у межах яких вчиняються процесуальні дії. У зазначеній нормі процесуальні строки визначені через термін «строки», що не може бути визнано достатнім, а тому потребує уточнення. Дане уточнення може бути здійснене на підставі аналізу співвідношення категорій «строк» та «час», адже дослідження сутності часу дозволяє з'ясувати правову природу строку в судовому адміністративному процесі, його соціальне і юридичне значення. Як вірно зазначає К. Лебедева щодо строків у цивільному процесі, саме соціально-правова природа та юридичне значення строків у кінцевому випадку визначають правила їх установлення та визначення, які, у свою чергу, впливають на порядок застосування положень закону про строки та створюють умови для наповнення механізму впливу на суспільні відносини конкретним змістом [3, с. 11].

Даний підхід вченої щодо ролі соціально-правової природи і юридичного значення строків може бути повною мірою застосований і щодо аналізу проблеми сутності і змісту терміну «процесуальний строк» в адміністративному судочинстві.

Соціальний напрямок досліджень часу передбачав вивчення цієї категорії з позицій її значення в діяльності суспільства та індивіда. Результатом чого сформульовано поняття «соціальний час» і розкрито його зміст [3, с. 12]. Соціальний час у онтологічному значенні визначався як необхідна форма суспільного буття, що характеризує реальні процеси життєдіяльності людей, фіксуючи їх тривалість [4, с. 12].

Серед наведених філософських підходів щодо визначення сутності категорії «час» слід виділити підхід, за яким доведено належність до елементів часу тривалості і моменту. З правової точки зору такий підхід дозволяє зазначити про такі моменти, як початок спливання певного часу і закінчення спливання, а також про тривалість спливання часу [5, с. 226].

Статтею 251 Цивільного кодексу України надано зміст дефініцій «строк» і «термін». Строком є певний період у часі, зі спливом якого пов'язана дія чи подія, яка має юридичне значення. Термін – певний момент у часі, з настанням якого пов'язана дія чи подія, яка має юридичне значення [6, с. 84].

На підставі проведеного вище аналізу різних наукових підходів щодо сутності категорій «час», «строк» можна зазначити, що поняття процесуального строку в адміністративному судочинстві можна сформулювати, враховуючи три положення: категорію «час»; наявність таких елементів часу, як момент, тривалість; наявність зв'язку факту настання чи спливання із юридичними наслідками.

Отже, погоджуючись з думкою М. О. Сороки [7, с. 3], процесуальний строк можна визначити як установлений законом або судом проміжок часу, початок чи закінчення спливання якого або настання якого тягне юридичні наслідки та в межах якого вчиняються процесуальні дії.

Література

1. Кузьменко О. В. Адміністративно-процесуальне право України: [підручник] / О. В. Кузьменко, Т. О. Гуржій; за ред. О. В. Кузьменко. – К.: Атіка, 2013. – 416 с.
2. Стефанюк В. С. Судовий адміністративний процес: [монографія] / В. С. Стефанюк. – Х.: Консум, 2013. – 464 с.
3. Лебедева К. Ю. Исковая давность в системе гражданско-правовых сроков: дис. канд. юрид. наук: спец. «Гражданское право; гражданский процесс; семейное право; международное частное право». – Томск, 2013. – 243 с.
4. Баб'як А. В. Адміністративно-процесуальні строки: дис. ... канд. юрид. наук: спец. «Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». – К., 2013. – 209 с.
5. Вишновецька С. В. Поняття строку як юридичного факту у трудовому праві / С. В. Вишновецька // Правознавство. – 2012. – № 4-5. – С. 232.
6. Цивільний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 1 верес. 2013 р.: (офіц. текст). – К.: Паливода А. В., 2013. – 380 с.
7. Сорока М. О. Поняття «процесуальний строк» в адміністративному судочинстві / М. О. Сорока [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Arpu/2010_1/doc/2/10.pdf.